

Pappers har beretts möjlighet att yttra sig över Energikommisionens slutbetänkande *Kraftsamling för framtidens energi* (SOU 2017:2) och vill framföra följande.

Först och främst vill vi framhålla att vi delar energikommissionens uppfattning, att ett ekologiskt hållbart elsystem med trygga och stabila elleveranser är en förutsättning för många viktiga funktioner i samhället. Den svenska välfärden har till stor del byggts upp kring förädling av skog, malm och vattenkraft. Också andra delar av näringslivet är starkt beroende av elenergi. Många företag exporterar en stor del av sin produktion. Det är viktigt att utforma energipolitiken så att det svenska näringslivet konkurrenskraft bevaras och förstärks. En säker tillgång till el till konkurrenskraftiga priser (inklusive skatter och avgifter) spelar därvid en nyckelroll.

Sammanfattning

- Pappers delar Energikommisionens uppfattning att energipolitiken ska syfta till att skapa ett robust elsystem med hög leveranssäkerhet, en låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser, så att näringslivets konkurrenskraft bevaras och förstärks.
- Pappers delar uppfattningen att framtidens energi till 100 % bör bestå av förnybar energi men menar att ett sådant energisystem förutsätter stabila elleveranser till konkurrenskraftiga priser
- Pappers anser att om kärnkraftsproducerad el är en förutsättning för stabila elleveranser efter år 2040 så kan inte en utbyggnad uteslutas.
- Pappers är positiv till förslag som möjliggör en ökning av den förnybara energin samt leder till energieffektiviseringar.
- Pappers säger inte nej till energieffektiviseringsprogram för den elintensiva industrin. Vi är dock tveksamma, då det förra programmet, PFE-programmet avvecklades eftersom det bedömdes strida mot EU:s statsstödsregler
- Pappers att en integrering av elnäten mellan länder är bra. Det får dock inte leda till moral hazard, det vill säga att vissa länder smiter från notan och inte bygger ut produktionskapacitet, så att nationen producerar den el som den behöver.
- Pappers anser att energikommissionens slutbetänkande inte ger ett tillfredsställande svar på hur leveranssäkerheten av el ska garanteras med de förslag den presenterar.
- Pappers delar Energikommisionens uppfattning att det finns ingen anledning att i det korta perspektivet ändra den befintliga marknadsmodellen. Om det i framtiden finns behov av en ny marknads design för el-marknaden, är det viktigt att vara vaksamma, på elproducenterna och deras förslag på prissättning på el.
- Pappers anser att ett väl fungerande energisystem är ett allmänintresse och att staten därför har det yttersta ansvaret för att med politiska medel garantera att de energipolitiska målen uppfylls.
- Pappers anser att de verkliga kostnaderna för de olika energislagen borde belysts bättre. Ett ökat inslag av förnybar energi medför kostnader för lagring och hur detta kan påverka konsumentpriset på el framgår inte i utredningen.

- Pappers anser att förutsättningarna för att i framtiden använda fjärde generationens kärnkraft borde belysas bättre. Inte minst mot bakgrund av att den kan minska risken för bristande leveranssäkerhet samt bidra till att hantera det radioaktiva avfallet från nuvarande reaktorer.

Synpunkter på Energikommissionens slutbetänkande

Energikommissionens förslag har som mål att skapa ett robust elsystem med hög leveranssäkerhet, en låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. Pappers delar uppfattningen att detta bör vara energipolitikens mål.

Samtidigt genomsyras utredningen av en osäkerhet om huruvida dessa mål kan uppfyllas, särskilt vad gäller leveranssäkerheten. Den främsta anledningen är ovissheten inför framtiden. Kommissionen förhoppningar om att nå målen knyts till utvecklingen av ett flertal faktorer, däribland smarta elnät, en fortsatt utbyggnad av elnäten till utlandet och en effektivare elanvändning bland annat genom flexibel el efterfrågan.

Ett medel som energikommissionen nämner i sitt betänkande för att uppnå en ökad energieffektivisering, är att ett särskilt energieffektiviseringsprogram för den elintensiva industrin. Enligt utredningen bör programmet utformas i likhet med PFE-programmet, som verkade under perioden 2004 till 2012, förutsatt att en ansvarsfull finansierings modell kan tas fram. Pappers är dock tveksamma till hur det ska fungera i praktiken, då det förra programmet avvecklades eftersom det bedömdes strida mot EU:s statsstödsregler. Vi tror dock att om programmet införs ska det bygga på frivillighet och att programmet ska belöna dem som går före. Vidare bör PFE-programmet omfatta både el och värme.

Förändring av elproduktionen och att den blir allt mer variabel och att det blir fler elproducenter ställer krav på elnätets konstruktion, som att elnätet behöver byggas ut såväl lokalt, regionalt, mellan olika landsändar, som till andra länder. Utbyggnad av överföringskapacitet mellan länder är i grunden något bra. Det får dock inte leda till moral hazard, det vill säga att vissa länder smiter från notan och inte bygger ut produktionskapacitet, så att inte varje nation producerar den el som den behöver. Vi känner också en stark oro för att priset på el kan pressas upp när elnätet byggs ihop mellan länder, då elpriset styrs av marginal prissättning, vilket betyder att priset på el sätts efter den sista tillförda elproduktionen.

Det gör att vi får intrycket utifrån betänkandet, att leveranssäkerheten inte kan garanteras, vilket är otillfredsställande. Särskilt som kommissionens fokus är elförsörjningen, det vill säga den del av Sveriges energiförsörjning som sedan länge legat i linje med de mål som energikommissionen vill uppnå. De elavbrott som har ägt rum i Sverige de senaste 20 åren har alla berott på nät fel och inte på bristande produktionskapacitet.

Även om energimarknaden huvudsakligen fungerar enligt marknadens mekanismer och en omfattande andel av aktörerna är privata, utgör energiförsörjningen ett allmänintresse varför Pappers anser att det ytterst är ett politiskt ansvar att garantera de energipolitiska målen. Vi ställer oss bakom betänkandet uppfattning, att det finns ingen anledning att i det korta perspektivet ändra den befintliga marknadsmodellen. Vi ser inte idag att modellen på sikt behöver förändras. Om det i framtiden finns behov av en ny marknads design för el-marknaden, är det viktigt att vara vaksamma, på att elproducenterna och deras förslag på prissättning av el.

Elsystemets främsta utmaningar består i att hantera en utfasning av kärnkraften, en framtida fossilfrihet och en ökad befolkningens mängd. Förändringar som medför en ökad efterfrågan på el samtidigt som dagens näst största kraftslag, kärnkraften som idag bidrar med 1/3 av Sveriges elproduktion, ska avvecklas.

Pappers delar uppfattningen att framtidens energi till 100 % bör bestå av förnybar energi men menar att ett sådant energisystem förutsätter stabila elleveranser till konkurrenskraftiga priser. Vår uppfattning är därför att en utbyggnad inte kan uteslutas om kärnkraftsproducerad el är en förutsättning för stabila elleveranser efter år 2040.

Energikommissionens mål innebär att Sveriges elproduktion 2040 enbart ska komma från förnybar energi 2040. Målet ska varken uppnås genom förbud av kärnkraft eller till följd av politiska beslut. Energikommissionen räknar således med att dagens reaktorer då har nått sin slutliga livslängd och att det inte längre är lönsamt att investera i ny kärnkraft.

Till kärnkraftens nackdelar hör olycksriskerna och dess följdverkningar om en olycka skulle äga rum samt hanteringen av det radioaktiva avfallet. Avfallsproblemet måste Sverige redan idag hantera oavsett vad som händer efter år 2040. Det radioaktiva avfallet från nuvarande reaktorer måste förvaras på ett säkert sätt i 100 000 år vilket också är förbundet med kostnader. Med fjärde generationens kärnkraft ges möjlighet att återanvända kärnavfall för att producera ny el samtidigt som lagringstiden för dess kärnavfall förkortas till mindre än 500 år. Fjärde generationens kärnkraft är dessutom mer säkert än dagens reaktorer och utesluter större olyckor genom passiva säkerhetssystem.

Betänkandet från energikommissionen rymmer flera förslag som syftar till att öka andelen förnybar energi och effektivisera energianvändningen vilket Pappers är positiva till, men slutligen måste det konstateras att Energikommissionens inte ger ett tillfredsställande svar på frågan hur leveranssäkerheten ska garanteras.